

Escape

(...)“We waren los. De aarde verdween onder ons, ik gilte het uit. Het toestel trilde, de vleugels maakten klappen naar links en naar rechts maar voorlopig waren we al twee keer zo hoog als het hoogste populier en nergens meer bang voor.” (...) De ijskoude wind joeg tranen in mijn ogen en verstijfde mijn lippen, maar zulke dingen wilde ik negeren. Ik rook een sterke bezinelucht. (..) Onder ons werd de wereld afgedraaid als een zorgeloze film. Elke bult en elk heuveltje waar ik gewoonlijk met de grootste inspanning op kwam, was niet meer dan een keutel. Mijn hele biotoop met alle dingen die zich gewoonlijk achter huizen, bosschages, stuwwallen en dijken verborgen, was vanaf hier lachwekkend plat en doorzichtig. Op deze hoogte waren er geen geheimen meer, en dat was droevig en mooi.”¹

In *Joe Speedboot* ontsnapt de 17-jarige Frans - na een ongeluk alleen nog in staat tot het bewegen van zijn rechterarm - aan de benauwde wereld van verlamming door zijn vriendschap met Joe, een jongen die met onverstoerbare bravoure een vliegtuig bouwt alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Waar anderen kreupelheid zien, ziet Joe in Frans vooral glasheldere, brute kracht. De perceptie van wat wel en niet mogelijk is verandert voor hen beiden voorgoed.

Ontsnapen is een belangrijke drive voor veel kunstenaars. Verlangen naar vrijheid, vereenzaming, verdriet - of zoals Joe een vrouw vanuit de lucht in haar nakie willen zien - vormen vaak de aanleiding voor het scheppen van een nieuwe wereld.

Andere werelden zijn er op dit moment ook in België te bekijken, waar een overzicht van het werk van Berlinde de Bruyckere en Panamarenko in respectievelijk Gent en Antwerpen te zien is. Op het eerste gezicht lijken De Bruyckere en Panamarenko twee totaal verschillende kunstenaars, werkend en wonend in een ander universum.

Wie goed kijkt ziet dat ze allebei nieuwe (of misschien juist heel oude) werelden bouwen van waaruit de realiteit opnieuw en anders bekeken kan worden.

Berlinde de Bruyckere. Cripplewood (detail), 2013.
Foto: Miriam Devriendt.

Op de volgende bladzijden vind je informatie over de achtergrond van het werk van De Bruyckere en Panamarenko en met welke films, boeken of andere kunst een link is te herkennen. Het werk van Panamarenko toont bijvoorbeeld overeenkomsten met dat van kunstenaar Joost Conijn op wie de roman *Joe Speedboot* geïnspireerd is. Het werk van de Bruyckere kun je bijvoorbeeld herkennen in de bioscoop, in Middeleeuwse kunst of Afrikaanse rituele beelden.

Op deze manier kun je je alvast op het werk oriënteren, maar het belangrijkste is natuurlijk het werk zelf en wat er te zien is. Kijk in de tentoonstelling vooral naar hoe het werk gemaakt is en uit wat voor (soms ogenschijnlijk waardeloze) materialen deze kunstenaars een nieuwe wereld optrekken. Wat je ziet is staal, kunsthars, was, hout, huid, haar, licht, bomen, dekens en schroot. Maar dan wel zo in elkaar gezet dat je letterlijk en figuurlijk nieuwe vliegtuigen ziet waarmee je kunt ontsnappen - of juist landen.

1. Uit: *Joe Speedboot*, Tommy Wieringa. *De Bezige bij*, 2005.

